

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 9 Sayı: 44 Volume: 9 Issue: 44

Haziran 2016 June 2016

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

**KÜRESELLEŞMENİN GELİR EŞİTSİZLİĞİNE OLAN ETKİSİNİN ANALİZİNDE YENİ BİR YÖNTEM:
KÜRESEL GELİR DAĞILIMI ENDEKSİ
A NEW METHOD IN THE ANALYSIS OF THE EFFECT OF GLOBALISATION ON INCOME
INEQUALITY: GLOBAL INCOME DISTRIBUTION INDEX**

Soner UYSAL*

Nursen VATANSEVER DEVİREN**

Öz

Son yıllarda üzerinde birçok alanda sıkça tartışmalar yapıldığı küreselleşme kavramına ekonomik bir perspektiften bakılacak olursa, küreselleşmenin ulus devlet anlayışına, işgücü piyasalarına, ülkelerin kalkınmalarına ve büyümelerine olan etkilerinin literatürde geniş yer bulduğu görülmektedir. Söz konusu tartışma konularının önemlilerinden birisi de küreselleşmenin gelir dağılımına olan etkileri üzerinedir. Küresel gelir dağılımında eşitsizliğin ne olduğu, eğer eşitsiz bir gelişim söz konusuysa buna hangi faktörlerin neden olduğu ve söz konusu eşitsizliğin nasıl giderilebileceği ile ilgili literatürde farklı tartışmalar söz konusudur. Bu çalışmada da küresel gelir dağılımındaki gelişmeler, küresel gelir dağılımındaki eşitsizliği ölçen yeni bir endeks yardımıyla incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre küresel gelir dağılımındaki eşitsizlik, 2008 küresel finansal kriziyle birlikte az da olsa azalma eğilimine girse de 1980'li yıllardan bu yana önemli ölçüde artmıştır.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Gelir Dağılımı, Gelir Eşitsizliği, Küresel Gelir Dağılımı Endeksi.

Abstract

If we look at the concept of globalization from an economic perspective, on which frequent discussions in many aspects are made about, we can see that the effects of globalization on the concept of nation state, labor markets, growth and development of countries find a large place in the related literature. One of the other major points in question is the impact of globalization on income distribution. There are different debates in the literature about what the inequality in global income distribution is, which factors cause such an inequality, if an unequal development exists and how to fix it. In this study, improvements in global income distribution have been investigated with the help of a new index that measures the inequality in global income distribution. According to the results we obtained, although the inequality of global income distribution decreased lightly because of 2008 financial crisis, it has been increased significantly since 1980s.

Keywords: Globalisation, Income Distribution, Income Inequality, Global Income Distribution Index.

1. Küreselleşmenin Gelir Dağılımına Olan Etkileri Üzerine Teorik Tartışmalar

Küreselleşmenin¹ gelir dağılımına olan etkileri üzerine yapılan tartışmaların temelde iki noktada yoğunlaştığı görülmektedir. Bunlardan birincisi, liberal bir uluslararasılaşma sürecinin ülkeler arasındaki gelir dağılımını düzelttiğini ve böylece az gelişmiş ve gelişmiş ülkeler arasındaki görece farkın giderek azaldığını belirten liberal görüştür. İkinci yaklaşım ise liberal iktisatçıların tersine liberal bir uluslararasılaşma sürecinin az gelişmiş ve gelişmiş ülkeler arasındaki uçurumun giderek arttığını belirten görüşler etrafında toplanmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde iki zıt noktada kutuplaşan bu yaklaşımların tezlerini nasıl savunmaya çalıştıkları ile ilgili teorik bilgilere yer verilecektir.

1.1. Küreselleşmenin Gelir Eşitsizliğini Azalttığına İlişkin Görüşler

Neo-liberal iktisatçılara göre küreselleşme süreci ile birlikte devletin ekonomiye olan müdahalesi giderek azalacak, bu durum kaynakların daha verimli kullanılmasıyla birlikte üretkenliği de arttıracaktır. Az gelişmiş ülkelerde daha yüksek kar oranları söz konusu olduğundan sermaye az gelişmiş ülkelere doğru akacak, böylece az gelişmiş ülkeler tasarruf kapasitelerinin üzerinde yatırım yapabilecek, teknoloji mallarına olan ihtiyaçlarını da giderecek ve böylece daha hızlı büyüyebileceklerdir².

Az gelişmiş ülkeler ve gelişmiş ülkeler arasındaki fark bu şekilde kapanacakken, ülke içi gelir dağılımını da serbest ticaretle birlikte iyileşme eğiliminde olacaktır. Subaşat (2007) Neo-liberallerin

* Arş. Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü, soneruysal@mu.edu.tr

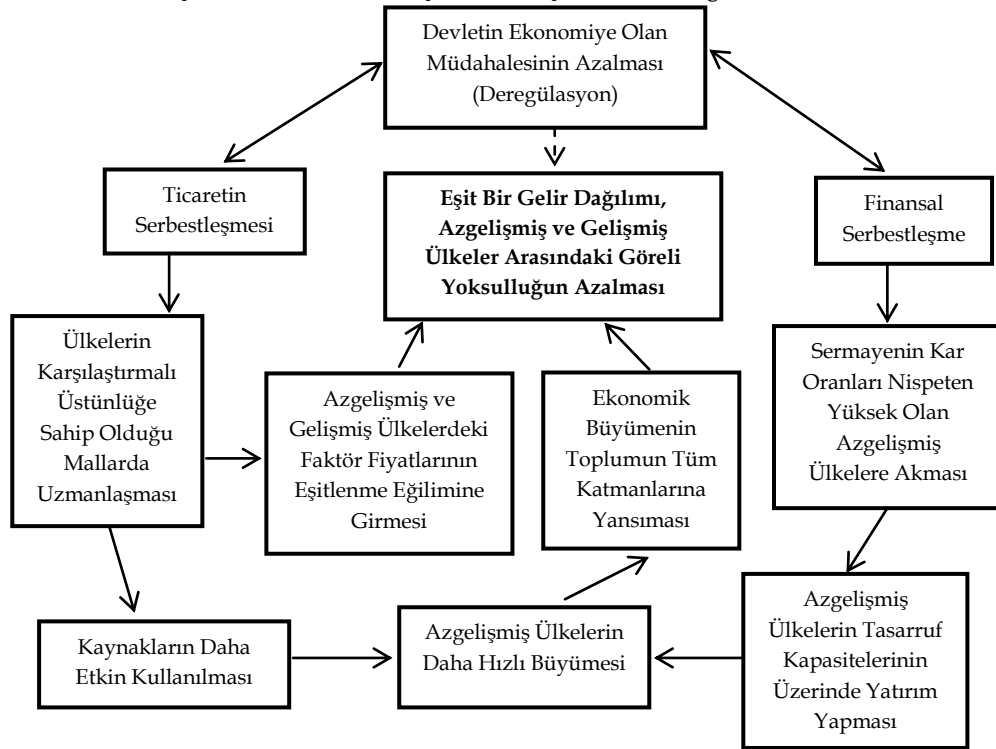
** Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü, ndeviren@yahoo.com

¹ Küreselleşmenin tam olarak neyi ifade ettiği ile ilgili literatürde birçok tanımlama söz konusudur. Bu çalışmada söz konusu tanımlamaların neler olduğu ile ilgili tartışmalara değinilmeyecek ve özünde karmaşık bir kavram olarak nitelendirilen küreselleşme kavramı, Subaşat (2004)'ün da belirttiği gibi liberal bir uluslararasılaşma sürecini ifade edecek şekilde kullanılacaktır. Küreselleşme kavramı ile ilgili hızlı gelişen literatürün eleştirel bir değerlendirmesi için Subaşat (2004)'e bakılabilir.

² Neo-liberaller daha hızlı ekonomik büyümenin toplumun tüm katmanlarına yansıtacağını iddia etmektedirler. Bu durum yoksulluk yazınında "Aşağıya Damlama Etkisi" (trickledown) ifadesiyle yer almaktadır. Aşağıya Damlama Etkisi ile ilgili ayrıntılı bilgi için Hirsch (1980)'e bakılabilir.

küreselleşmeyle ilgili mekanizmanın bu şekilde işleyeceğine inandıklarını belirtmektedir. Serbest ticaretin, her iki tarafa da yarar sağlayacağı ve gelir dağılımını da iyileştireceği yönündeki bu görüşün orijini ise Ricardo (1817)'nin Karşılaştırmalı Üstünlükler Teorisi'ne ve Heckscher (1919) ve Ohlin(1933)'in Faktör Donatımı Teorisi'ne dayanmaktadır. Fırsat maliyetlerini dikkate alan Karşılaştırmalı Üstünlükler Teorisinde, her ülke göreceli olarak ucuza ürettiği malda uzmanlaşıp, diğer malları ithal ederse bundan karlı çıkacaktır. Heckscher (1919) ve Ohlin (1933)'ün Faktör Donatımı Teorisi ise faktör donatımı emek yoğun mallarda olan az gelişmiş ülkelerin emek yoğun mallarda uzmanlaşması gerektiğini savunmaktadır. Böylece emek yoğun mallarda karşılaştırmalı üstünlük elde eden az gelişmiş ülkeler, ticaretle birlikte üretimlerini artıracak ve işgücünün gelirleri de artacaktır. Böylece gelişmiş ve az gelişmiş ülkelerin emek faktörünün fiyatları eşitlenme eğilimi içerisinde olacaktır. Neo-liberal görüşün küreselleşmenin gelir dağılımına olan etkisinin açıklama mekanizması, anlatılanlar çerçevesinde aşağıdaki şekildeki gibi özetlenebilmektedir.

Şekil 1: Neo-liberal Görüşte Küreselleşme ve Gelir Dağılımı

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Lucas (2000)'in küreselleşmeyle birlikte tüm ülkelerin aynı teknoloji düzeyine sahip olacağını ve böylece ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin birbirine yaklaşacağını savunduğu çalışması, Acemoğlu ve Ventura (2002)'nin küresel gelir dağılımının ticaretin serbestleşmesi ve uzmanlaşma ile birlikte düzeleceğini ve yoksulluğun azalacağını belirttiği çalışması, Bhagwayive Srinivasan (2002)'nin enflasyon kontrol altında tutulduğu süreçte serbest ticaretin yoksulluğu azaltacağını belirttiği çalışması, Neutel ve Heshmati (2006)'nın küreselleşmenin daha adil bir gelir dağılımını sağladığına ve böylece yoksulluğu azalttığına ilişkin çalışması; Neo-liberal görüşü destekleyen çalışmalar olarak görülmektedir. Bunların yanında Dünya Bankası (2002), "Küreselleşme, Büyüme ve Yoksulluk" adlı çalışmasında küreselleşmenin ekonomilerin daha hızlı büyüyerek ülkelerin yoksulluğunu azaltmalarına olanak verdiğini savunmaktadır. Yine uzun yıllar Dünya Bankasında çalışmalar yürüten David Dollar ve Kraay (2002, 2004) küreselleşen dünyada ekonomik büyüme oranlarının arttığını ve yoksulluğun azaldığını belirtmektedir. Neo-liberal görüşü destekleyen tüm bu çalışmaların çıkış noktasını ise Şekil 1'de belirtilen süreç oluşturmaktadır.

1.2. Küreselleşmenin Gelir Eşitsizliğini Arttırdığına İlişkin Görüşler

Neo-liberal görüşün tersine bazı iktisatçılar küreselleşme süreci ile birlikte sermayenin ülkeler arasında eşit dağılmadığını, ücretlerin az gelişmiş ve gelişmiş ülkeler arasında eşitlenme eğiliminde olmadığını, dolayısıyla bu süreçte katılan tüm ülkelerin daha hızlı büyümediğini, üstelik daha hızlı büyüyen ekonomilerde de söz konusu büyümenin toplumun tüm katmanları tarafından hissedilmediğini ve bu nedenle hem ülkeler arasındaki hem de ülke içindeki gelir dağılımında eşitsizliğin giderek arttığını belirtmektedir.

Çalışmanın önceki kısımlarında Neo-liberal görüşle ilgili mekanizma açıklanırken Ricardo (1817)'nin Karşılaştırmalı Üstünlükler Teorisi'ne ve Heckscher (1919) ve Ohlin (1933)'ün Faktör Donatımı Teorisi'ne

vurgu yapılmıştı³. Neo-liberal görüşe karşı geliştirilen yaklaşımlara ise Singer - Prebisch tezinden bahsedilerek başlanacaktır. Yamak ve Kormaz (2006), Singer (1950) ve Prebisch (1950)'in ayrı ayrı yaptıkları çalışmalarda dış ticaret hadlerinin mamul mallar (sanayi ürünleri) lehine ve dolayısıyla birincil mallar (hammadde ve tarım ürünleri) aleyhine geliştiğini tespit ettiklerini belirtmektedir. Buna göre dış ticaret hadlerindeki bu değişim nedeniyle birincil malların ihracatçısı olan ülkeler, mamul malların üretiminde karşılaştırmalı üstünlüğe sahip ve bu malların ihracatçısı olan ülkelerin aksine sanayileşmenin doğurduğu karlardan yoksun kalmaktadır. Kaynak (2011) ise, Prebisch (1950)'in dış ticaret hadlerinin uzun dönemli bu hareketinden dolayı serbest ticaretin ticarete taraf olan tüm ülkelere yarar sağlamayacağını, az gelişmiş ülkelerin sanayileşmekten ve kendi imalat ürünlerini üretmekten başka hiçbir seçenekleri olmadığını belirttiğinden bahsetmektedir⁴.

Baran (1957) "The Political Economy of Growth" adlı çalışmasında geri kalmış ülkelerin bir tarafta verimliliği oldukça düşük ve işgücünün marjinal verimliliğinin sıfıra yakın olduğu büyük bir tarım sektörünün, diğer tarafta ise büyüme ve istihdam potansiyeline sahip sanayi sektörünün yer aldığı dual ekonomik yapıya sahip olduğunu; ancak az gelişmiş ülkelerin sanayi sektörünün iç pazarın darlığı ve gelişmiş ülkelere gelen rekabet baskısı nedeniyle sınırlandığını ve bu yüzden az gelişmiş ülkelerin büyüyemediğini belirtmektedir. Baran (1957) ayrıca kapitalist ülkelerin az gelişmiş ülkelerin kalkınmalarını kendilerine hasım olarak gördüklerini, uluslararası iktisadi sistemi gelişmiş ülkelerin idare ettiği koşullarda az gelişmiş ülkelerin yoksul kalması gerektiğini ve az gelişmiş ülkelerin gelişmiş ülkeler tarafından zorla dışa açılarak sömürüldüğünü belirtmektedir. Baran (1957) bu sömürü mekanizmasının az gelişmiş ülkelere gelişmiş ülkelere ticaret yoluyla değer aktarımı biçiminde olduğunu ve söz konusu sömürüden kurtulmanın tek yolunun ise ekonomiye yapılacak kapsamlı müdahaleler ve devlet kontrollü sanayileşme politikaları olduğunu belirtmektedir (Kaynak, 2011: 162 - 164; Gönel, 2013: 87 - 88). Ancak Manisalı (2001), küreselleşme sürecinin büyük şirketlerin ve onların ait olduğu güçlü devletlerin dünya pazarındaki payını artırdığını ve zamanla çokuluslu şirketlerin az gelişmiş ülkelerin ticari sistemine egemen olduklarını belirtmektedir. Yazar küreselleşmeyle birlikte az gelişmiş ülkelerin sanayi ve ticaretinin giderek çokuluslu şirketlerin eline geçtiğine ve bunların sonucunda az gelişmiş ülkelerin kendi ulusal çıkarları doğrultusunda bir sanayi ve ticaret politikası izlemesinin mümkün olmadığına dikkat çekmektedir (Dura, 2007: 64).

Frank (1967) ise az gelişmişliğin, ülkelerin büyük ölçüde az gelişmiş uydu ile bugünün gelişmiş metropol ülkeleri arasındaki ilişkilerinin tarihsel bir ürünü olduğunu belirtmektedir. Yazara göre metropoller, uydu toplumlarının emeklerinin ürünlerini tekeli ticaret aracılığıyla elde etmek için daha önceki toplumsal ve iktisadi sistemleri parçalamış ve dönüştürmüşlerdir. Bu fethedilen, dönüştürülen ya da yeni kazanılan toplumlar için ortaya çıkan sonuç ise "sermayeden yoksun bırakılarak" durmadan büyüyen bir sefaletle karşı karşıya kalmak olmuştur. Amin (1976) ise dünyadaki ülkelerin "merkez ve çevre" olmak üzere hiyerarşik bir sıra içerisinde olduğunu belirtmektedir. Yazara göre yüksek sermaye birikiminin oluştuğu ve ileri teknolojilerin kullanıldığı "merkez" ülkelerin tam karşısında hiyerarşinin alt basamaklarında düşük ücretlerin olduğu ve düşük teknolojilerin kullanıldığı "çevre" ülkeleri yer almaktadır ve çevre ülkelerde sermaye malları üreten sektörler yerine, küresel tüketim için çalışan küçük imalat sektörleri yer almaktadır. Bu durumun nihai bir sonucu olarak da çevre ülkeler, merkez ülkelerdeki üretim ve sermaye birikimlerine bağımlıdır. Yazar çevre ülkelerin söz konusu koşulları yok etmek için merkez ülkelerle var olan hiyerarşik ilişkisini mutlaka kırması gerektiğini belirtmektedir (Kaynak, 2011: 165 - 172; Gönel, 2013: 87 - 88).

Liberal görüşün aksini iddia eden bu yaklaşımlar incelendiğinde her birinin çoğunlukla Şekil 1'de gösterilen mekanizmanın işleyişine karşı geliştirilen tezleri ihtiva ettiği söylenebilir. Yukarıda da bahsedildiği üzere Singer (1950), Prebisch (1950) ve Baran (1957); serbest ticaretin ticarete taraf olan tüm ülkeler için karlı bir işlem olmayacağına ilişkin görüşleri, Şekil 1'deki Neo-liberal mekanizmanın önemli bir

³ Ricardo (1817)'nin Karşılaştırmalı Üstünlükler Teorisi'ne getirilen en önemli eleştiri, ticarete taraf olan ülkelerin ticaretten "eşit yarar sağlayacağı" varsayımı üzerinedir. Teorinin eleştirel bir değerlendirmesi için Subaşat (2002)'ye bakılabilir. Faktör Donatımı Teorisi ise serbest ticaretin yalnızca gelişmiş ve az gelişmiş ülkelerdeki emek faktörü fiyatlarını değil, aynı zamanda sermaye faktörünün fiyatlarını da eşitleyeceğini belirtmektedir. Literatürde söz konusu teorinin geçerliliğini test eden birçok çalışma olmasına rağmen, bu noktada asıl önemli olan teorinin özünde ne söylediği ile ilgilidir. Teorinin geçerliliği ampirik olarak kanıtlanırsa bile, az gelişmiş ülkelerin emek yoğun mallarda, gelişmiş ülkelerin ise sermaye yoğun mallarda uzmanlaşması gerektiğini belirtmek, doktor olan birisinin mutlaka tıp eğitimi almış olması gerektiğini, tıp eğitimi almış olan birisinin de mutlaka doktor olmuş olacağını belirtmekten öteye geçmeyecektir. Teorinin eleştirel bir değerlendirmesi için Subaşat (2003)'e bakılabilir.

⁴ Singer (1950) ve Prebisch (1950) tarafından geliştirilen yaklaşım, ilerleyen dönemlerde Emmanuel (1972) ve Kay (1975) tarafından Karl Marx'ın Emek - Değer teorisinden hareketle geliştirilmiştir. Eşitsiz Değişim Teorileri olarak adlandırılan söz konusu çalışmalar için Kaynak (2011)'e bakılabilir.

süreci olan ticaretin serbestleşmesinin tam tersini sonuç getireceğini iddia etmektedir. Frank (1967) ve Amin (1976)'in sermayenin gelişmiş ülkelerdeki birikimine dikkat çektiği görüşleri de Şekil 1'deki Neo-liberal mekanizmanın diğer bir önemli süreci olan finansal serbestleşmenin tam tersi bir sonuç getireceğini iddia etmektedir. Sermayenin gelişmiş ülkelerdeki birikimine vurgu yapan görüşler, ilerleyen dönemlerde Barnet ve Cavanagh (1995) ve Piketty(2015) tarafından da aynen vurgulanmıştır. Barnet ve Cavanagh (1995) Neo-liberallerin aksine, sermayenin çoğunlukla gelişmiş ülkelerde ve çok az sayıdaki azgelişmiş ülkelere yoğunlaştığını, bu nedenle küreselleşme sürecinin sermayeyi azgelişmiş ülkelere çok gelişmiş ülkelere doğru kaydırıldığını belirtmektedir. Piketty (2015) ise Avrupa ve Amerika'nın üretimdeki payının, 1900 - 1980 döneminde dünyadaki toplam mal ve hizmet üretiminin yaklaşık olarak %70 - 80'ine eşit olduğunu ve bu oranın 2000'li yıllarda azalarak %50 seviyesine indiğini belirtmektedir. Ancak Piketty (2015)'e göre kişi başına üretimin en yüksek olduğu ülkeler aynı zamanda diğer ülkelerin sermayelerinin bir kısmını da ellerinde bulundurduğu için dünya genelinde gelir dağılımı üretimden daha eşitsiz dağılmaktadır. Piketty (2015) bu durumu "zengin ülkelerin çifte zengin olması" şeklinde ifade etmektedir. Yazara göre zengin ülkeler hem yurtiçinde fazla üretir, hem de yurt dışına fazla yatırım yaparlar ve bu nedenle kişi başına gelirleri, kişi başına üretimlerinden daha fazla olmaktadır.

Amin (1976) tarafından yapılan çalışmada belirtilen bir diğer nokta merkez ülkelerde çevre ülkelere göre daha yüksek ücretlerin söz konusu olmasıdır. Bu tez de Neo-liberallerin serbest ticaretin işgücünün fiyatlarını eşitleyeceğine ilişkin görüşün tam tersini iddia etmektedir. Neo-liberallerin ücretlerle ilgili iyimser görüşüne karşılık Subaşat (2007), özellikle 1980 - 2000 yılları arasında nitelikli işgücü ile niteliksiz işgücünün fiyatlarının birbirine yaklaşma eğiliminin tersine ciddi bir bozulma içerisinde olduğunu savunmaktadır. Yine ücretlerle ilgili olarak Somel (2005) de serbestleşme politikalarının doğal bir sonucu olarak ihracata dayalı büyüme modelini benimseyen ülkelerin birbirleriyle olan rekabetinin ücretleri baskı altına aldığını ve yaratılan artık değerlerin ticaret ortağı konumundaki gelişmiş ülkelere aktığını belirtmektedir.

Neo-liberal mekanizmanın ticaretin serbestleştirilmesi ve finansal serbestleşme süreçlerine ilişkin yukarıda belirtilen tartışmalar söz konusuysen bu mekanizmanın ulaştığı nihai sonuç olan "dünya çapında gelir dağılımının düzeldiğine" ilişkin tezin gerçeği yansıtmadığını belirten çalışmalar da literatürde yer almaktadır. Baş (2009), Easterley (2001) ve Mazur (2000)'ün Washington Konsensüsü⁵ ile birlikte serbestleşme politikaları izleyen ülkelerin daha hızlı büyümeden ziyade ekonomik durgunluklarla karşı karşıya kaldıklarını ve gelir dağılımlarında da bozulmaların olduğunu tespit ettiklerini belirtmektedir. Subaşat (2007) ve Wade (2004) de 1980'lerden bu yana dünyadaki gelir dağılımında önemli ölçüde bir bozulmanın söz konusu olduğunu belirtmektedir. Milanovic (2005) çalışmasında küreselleşmenin azgelişmiş ülkelerdeki gelir dağılımındaki eşitsizliği artırdığını, gelişmiş ülkelerdeki gelir dağılımını ise düzelttiğini belirtmektedir. Bunların yanında İngiliz yardım kuruluşu Oxfam'ın 18 Ocak 2016 tarihinde yayımladığı son rapora göre dünyanın en zengin %1'lik kesiminin serveti, geriye kalan %99'luk kesimin servetinin toplamına eşittir. Aynı rapora göre dünyanın en zengin 62 milyardercinin serveti, dünya nüfusunun en yoksul %50'lik kesiminin servetine denk gelmektedir. Oxfam'ın yayımladığı raporda en dikkat çekici nokta ise gelecek kuşaklar için herkesin refahına işleyecek bir ekonomi yerine, yalnızca %1'lik bir kesim için bir ekonomi yaratıldığı yönünde yapılan vurgu olmaktadır.

Küreselleşmenin gelir dağılımını düzeltereğine ilişkin görüşe getirilen ciddi eleştirilerin olması, Neo-liberal görüşü küreselleşme sürecini savunmaya itmiştir. Subaşat (2007) söz konusu savunma mekanizmasının üç noktada yoğunlaştığını belirtmektedir. Bunlardan birincisi, küreselleşmenin getirdiği sorunların birer yan etki olarak kabul edilmesi gerektiğiyle ilgilidir. Böylece bazı ek politikalar uygulanarak geçici yan etkiler çözüme kavuşturulabilecektir. Nitekim Dünya Bankası'nın serbestleşme politikalarının güvenlik ağı gibi popülist politikalarla desteklenmesine verdiği önem bu bağlamda ele alınmaktadır. İkinci savunma mekanizması, küreselleşmenin gelir dağılımını bozduğuna ilişkin görüşün tamamen gerçek dışı olduğuna ilişkindir. Financial Times gazetesi yazarı Martin Wolf'un Şubat 2000'de "Küresel Eşitsizlik Artışı Yalanı" başlıklı yazısı bu kapsamda ele alınmalıdır. Üçüncü ve son savunma mekanizması, küresel gelir dağılımında yaşanan bozulmanın nedeninin küreselleşme sürecine katılmakta yavaş davranan ülkeler olduğuna ilişkindir. Bu savunmaya örnek olarak da hızlıca küreselleşme sürecine katılan Doğu Asya ülkelerinin, bu sürece dahil olmayan ya da daha yavaş dahil olan ülkelere göre daha başarılı sonuçlar elde etmesi gösterilmektedir. Ancak bu çalışmada ikinci savunma mekanizması olan küresel gelir dağılımında eşitsizlik olmadığına yönelik tezin gerçeği yansıtıp yansıtmadığı irdelenecektir⁶.

⁵ Washington Konsensüsü, şu anki adıyla ilk defa John Williamson (1990) tarafından yayımlanan makalede yer alan, IMF ve Dünya Bankası tarafından da desteklenen, ticaretin ve sermaye hareketlerinin serbestleştirilmesi, kamu iktisadi teşebbüslerinin özelleştirilmesi, deregülasyon gibi Neo-liberal politikaları içeren maddelerdir. Söz konusu politikalar özellikle 1980'li yıllardan itibaren birçok ülke tarafından uygulandığı için bir konsensüs (uzlaşım) olarak adlandırılmaktadır.

⁶ Neo-liberal iktisatçılar tarafından geliştirilen diğer iki savunma mekanizmasının eleştirel bir değerlendirmesi için Subaşat (2007)'ye bakılabilir.

2. Gelir Dağılımının Ölçülmesinde Kullanılan Yöntemler

Gelir dağılımındaki eşitsizlik ölçümleri, bir ülkedeki ortalama gelir ya da tüketime ve gelir ya da tüketim dağılımına bağlı olmaktadır. Ancak gelir dağılımındaki eşitsizlik, yalnızca belirli bir sınırın altında yer alan nüfusu değil, tüm nüfusu kapsadığından yoksulluktan daha geniş bir kavramdır (Bakırtaş, 2014: 336). Bununla birlikte bir ülkedeki eşitsiz gelir dağılımının ülke refahını olumsuz etkileyerek yoksulluğun yanı sıra sağlık, beslenme, eğitim gibi alanlardaki sorunların artmasına, sosyal ve siyasi huzursuzlukların şiddetlenmesine neden olacağı da açıktır (Gönel, 2013: 28).

Gelir dağılımı ile ilgili analizlerin ise temelde üç noktaya dayandığı görülmektedir. Bunlardan birincisi, ülkeler arasındaki gelir dağılımıdır. Ülkeler arasındaki gelir dağılımı, ortalama ya da kişi başına düşen ulusal gelirdeki değişimlere bakılarak incelenebilmektedir. Ancak bu yöntem, ülkelerin nüfus büyüklüklerini dikkate almamaktadır. Örneğin Çin gibi büyük bir ülke ile Lüksemburg gibi küçük bir ülkenin ölçüme olan katkısı aynı olmaktadır. Bununla birlikte bu yöntemde ülke içindeki gelir dağılımı da dikkate alınmamaktadır (Subaşat, 2007: 461; Bakırtaş, 2014: 350). Bu nedenle gelir dağılımının odaklandığı ikinci nokta, ülke içi gelir dağılımı olmaktadır. Ülke içindeki gelir dağılımının ölçülmesinde en çok kullanılan yöntem ise Gini⁷ eşitsizlik katsayısıdır. Gini katsayısı, Lorenz eğrisinin özet bir istatistiğidir ve genellikle ülke içindeki gelir dağılımının ölçülmesinde kullanılmaktadır. Lorenz eğrisi ise bir ülkedeki belirli bir nüfus yüzdesinin elde ettiği gelir yüzdesini göstermektedir. Gini katsayısı basit anlamıyla göreceli ortalama fark olarak hesaplanmakta, yani bireyler arasındaki karşılaştırılan her ortalama fark ortalama büyüklüğe bölünmektedir. Gini katsayısı, sıfır (0) ile bir (1) arasında bir değer almakta ve sıfır (0) değeri gelir dağılımında tam eşitliği gösterirken, bir (1) değeri gelirin tamamının tek bir kişide toplandığını, yani tam gelir eşitsizliğini göstermektedir. Ancak Gini katsayısı, uluslararası veya zamanlar arası karşılaştırma yapmaya elverişli değildir. Düzenli istatistiklerin olmayışı, araştırmalarda kullanılan hesaplamaların örneğin harcama ya da gelir yoluyla yapılması gibi farklı yöntemlerin ve farklı sonuçların söz konusu olmasından dolayı Gini katsayısı ile analiz yapmak oldukça güçtür (Bakırtaş, 2014: 336; Gönel, 2013: 41). Bu nedenle Theil (1972) tarafından geliştirilen ve kendi adıyla anılan, toplam eşitsizliği gruplar arası ve grup içi eşitsizlik olarak ayrı ayrı ölçülebilen bir endeks geliştirilmiştir. Theil endeksi kişilerin gelirlerini diğer kişilerin her birinin gelirleriyle karşılaştırmak yerine, kişilerin gelirlerini nüfusun ortalama geliri ile karşılaştırmaktadır⁸ (Elveren, 2013: 37).

Gelir dağılımının odaklandığı üçüncü nokta, çalışmanın da konusunu oluşturan küresel gelir dağılımıdır. Küresel gelir dağılımı incelenirken dünyadaki tüm insanların tek bir ülke çatısı altında toplandığı varsayılır ve elde ettikleri gelirler karşılaştırılarak analiz yapılır. Subaşat (2007), küresel gelir dağılımının iki biçimde incelenebileceğini belirtmektedir. Birincisi ve ideal olanı, ülkeler arası ve ülke içi gelir dağılımını birleştirmektir. Bu ölçümde örneğin ülkeler arasındaki gelir dağılımında hiçbir değişiklik söz konusu olmasa bile ülke içindeki gelir dağılımında gözlenen bir bozulma, küresel gelir dağılımının da bozulduğu anlamına gelecektir. Ancak yazar, bu yöntemin hesaplamada yaşanan zorluklar nedeniyle literatürde sınırlı sayıda yer aldığını ifade etmektedir. Bu yöntemle yapılan en önemli çalışma ise Milanovic (2011) tarafından yapılmıştır. Milanovic (2011) dünya nüfusunun yaklaşık olarak %9'unun küresel gelirin yarısını aldığını, alt gelir grubunun ise nüfustaki payının %50 olmasına rağmen gelirden aldıkları payın %7 olduğunu belirtmektedir. Yazar küresel gelir dağılımındaki eşitsizliğin %25'inin ülke içindeki gelir dağılımından, %75'inin ise ülkeler arası gelir dağılımından kaynaklandığını belirtmektedir. Subaşat (2007), küresel gelir dağılımının hesaplanmasında kullanılan ikinci yöntemin ise ülke içindeki gelir dağılımının tam olarak eşit ve değişmediği varsayımından hareketle dünyadaki gelir dağılımının hesaplanması olduğunu belirtmektedir. Bu çalışmada da ikinci yöntem benzer bir yöntem kullanılmıştır.

3. Küresel Gelir Dağılımı Endeksi

Gelir dağılımının küresel çapta analiziyle ilgili olarak hem verilerin elde edilmesi hem de hesapların güvenilirliği ve karmaşıklığı açısından önemli problemler bulunmaktadır. Bu nedenle küresel gelir dağılımının farklı zaman dilimlerinde nasıl bir seyir izlediği ile ilgili analiz yapmak oldukça güçtür. Nitekim tarafımızca hem bu problemleri ortadan kaldırarak uzun dönemli analiz yapmaya olanak sağlayan hem de ülke gelirlerinin birbirlerine ne oranda yaklaştığını dikkate alan yeni bir endeks geliştirilmiştir. Küresel gelir dağılımı endeksi (Global Income Distribution Index, GIDI) adı verilen bu endeks, ülkeleri yüksek gelirli, orta - yüksek gelirli, orta - düşük gelirli ve düşük gelirli olmak üzere dört grupta ele almakta ve her ülke grubunun cari fiyatlarla satın alma gücü paritesi cinsinden kişi başına gelirlerini dikkate alacak şekilde aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

⁷ Gini katsayısının teorik bazı özelliklerinin geliştirilmesiyle elde edilen bir diğer eşitsizlik ölçümü, Atkinson (1970) tarafından geliştirilmiştir. Atkinson (1970)'un eşitsizlik ölçümü ile ilgili ayrıntılı bilgi için Bakırtaş (2014)'a bakılabilir.

⁸ Küresel gelir dağılımının ölçülmesinde kullanılan farklı yöntemlerin metodolojik bir değerlendirmesi için Goda (2013)'e bakılabilir.

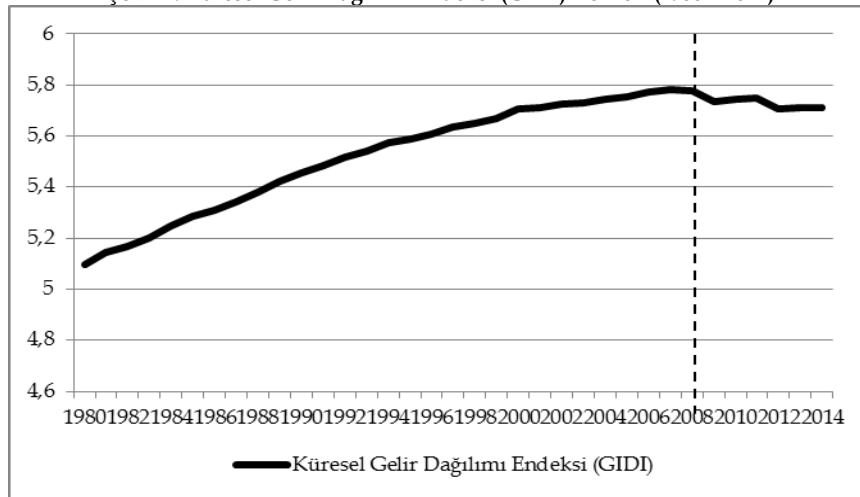
$$GIDI = \log \left[x_1 \frac{1}{3} \left(\frac{x_1 - x_2}{x_2} + \frac{x_1 - x_3}{x_3} + \frac{x_1 - x_4}{x_4} \right) + x_2 \frac{1}{2} \left(\frac{x_2 - x_3}{x_3} + \frac{x_2 - x_4}{x_4} \right) + x_3 \left(\frac{x_3 - x_4}{x_4} \right) \right] \quad (1)$$

Yukarıdaki (1) numaralı denklemde x_1 yüksek gelir grubundaki, x_2 orta - yüksek gelir grubundaki, x_3 orta - düşük gelir grubundaki ve x_4 düşük gelir grubundaki ülkelerin cari fiyatlarla satın alma gücü paritesi cinsinden kişi başına düşen gelirleri göstermektedir. Buna göre ülke gruplarının gelirleri arasındaki fark arttıkça endeks değeri de artacak, bu durum ise küresel gelir dağılımındaki eşitsizliğin arttığını gösterecektir. Ancak bu aşamada önemli bir noktaya dikkat çekmek gerekmektedir. Küresel gelir dağılımındaki eşitsizlik incelenirken yalnızca gelir farkına bakmak yanıltıcı sonuçlar doğurabilir. Ülke gruplarının elde ettikleri gelirler arasındaki fark artsa bile, oransal olarak ülke gruplarının birbirlerini yakalaması söz konusu olabilir. Örneğin bir dönemde yüksek gelirli ülke grubunun elde ettiği gelir 1000\$ ve düşük gelirli ülke grubunun elde ettiği gelir 100\$ olsun. İlerleyen dönemlerde yüksek gelirli ülke grubunun geliri 10000\$a ve düşük gelirli ülke grubunun geliri de 9000\$a yükselmiş olsun. Bu durumda iki ülke grubu arasındaki gelir farkı artmasına rağmen düşük gelirli ülke grubu yüksek gelirli ülke grubunu oransal olarak yakalamış olacaktır. Bu nedenle küresel gelir dağılımı endeksi, her ülke grubunun birbirleriyle olan gelir farkının yanı sıra her ülke grubunun birbirlerini "yakalama oranlarını" da dikkate almaktadır ve ölçeğin küçülmesi adına endeks ham verinin logaritması alınarak hesaplanmaktadır. Örneğin (1) numaralı denklemde yer alan $x_1 \frac{1}{3} \left(\frac{x_1 - x_2}{x_2} + \frac{x_1 - x_3}{x_3} + \frac{x_1 - x_4}{x_4} \right)$ ifadesi yüksek gelir grubundaki ülkelerin diğer gelir gruplarıyla olan "ortalama gelir farkını $\left(\frac{x_1 - x_2}{3}, \frac{x_1 - x_3}{3}, \frac{x_1 - x_4}{3} \right)$ " ve "yakalanma oranlarını $\left(\frac{x_1}{x_2}, \frac{x_1}{x_3}, \frac{x_1}{x_4} \right)$ " dikkate almaktadır. Endeks aynı hesaplamaları diğer gelir grupları için de aynı şekilde ihtiva etmektedir. Ülkelerin oransal olarak birbirlerini yakalamaları ve gelir farkının azalması endeks değerini azaltacak, bu durum da küresel gelir dağılımındaki eşitsizliğin azaldığını gösterecektir. Tam tersi durumda ise küresel gelir dağılımı endeksinin değerinin artması, gelir dağılımındaki eşitsizliğin arttığını gösterecektir. Küresel gelir dağılımı endeksi sıfır değerini aldığı anda bu durum küresel gelir dağılımında tam eşitliği gösterecektir. Ancak bu aşamada önemli bir noktaya dikkat çekmek gerekmektedir. Küresel gelir dağılımı endeksinin tasarlanış biçimi gereği bir üst sınırı yoktur. Ülke grupları arasındaki gelir farkı ve oransal fark arttıkça endeks değeri de o ölçüde artacaktır.

Bu noktada endekse yöneltilebilecek birkaç eleştiri noktasına dikkat çekmek gerekmektedir. Birincisi, tek tek ülke verileri ile çalışmak yerine ülkelerin kategorik olarak dikkate alınması, kategori içerisindeki ülke gelirlerinin birbirine eşit olduğu varsayımına dayanmaktadır. Ancak her ülkenin yakalanma oranlarını tek tek dikkate almak, endeksin hesaplanmasını oldukça karmaşık bir hale sokacaktır. Bu nedenle endekste yüksek gelir gruplarında yer alan ülkelerin daha düşük gelir gruplarında yer alan ülkeler tarafından ortalama oransal yakalanması dikkate alınmaktadır. Aynı gelir grubunda yer alan ülkeler arasındaki eşitsizlik de düşünüldüğünde, küresel gelir dağılımındaki eşitsizliğin GIDI endeks değerinin gösterdiği eşitsizlikten çok daha yüksek seviyelerde olduğu söylenebilir. İkinci olarak, bir ülke farklı zaman dilimlerinde farklı gelir kategorisinde yer alabilir. Örneğin Çin bir zamanlar orta - düşük gelir grubunda iken şu anda orta - yüksek gelir grubunda yer almaktadır. Ancak bu durum da endeksin mantığına aykırılık teşkil etmeyecektir. Çünkü Çin'in hem orta - düşük gelir grubunda yer aldığı dönemde orta - yüksek ve yüksek gelir grubunda yer alan ülkelerle arasındaki gelir farkı, hem de orta - yüksek gelir grubunda yer aldığı dönemde yüksek gelir grubundaki ülkelerle arasındaki gelir farkı birer eşitsizlik göstergesidir.

Küresel gelir dağılımı endeksi 1980 - 2014 yılları için hesaplanmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

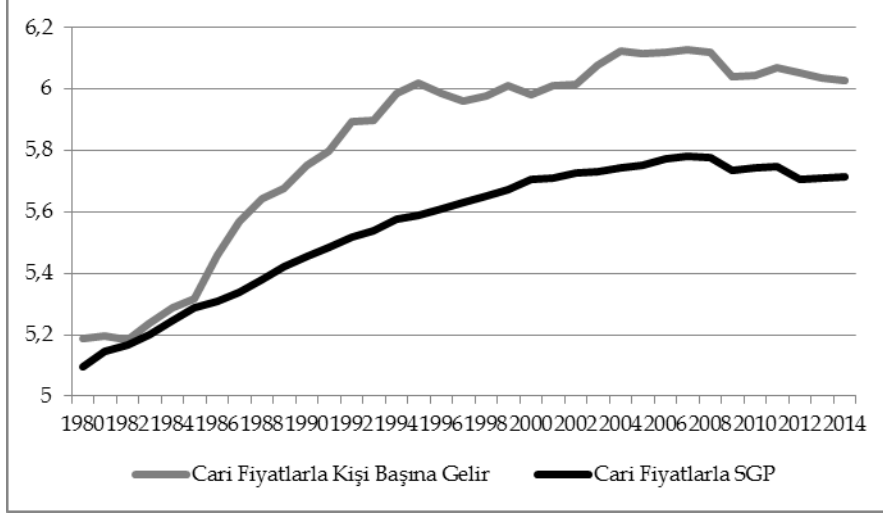
Şekil 2: Küresel Gelir Dağılımı Endeksi (GIDI) Verileri (1980 - 2014)

Kaynak: Dünya Bankası, Dünya Kalkınma Göstergeleri (World Development Indicators, WDI) Veri Tabanı kullanılarak yazarlar tarafından hesaplanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre, küresel gelir dağılımındaki eşitsizlik Neo-liberal politikaların belirgin biçimde uygulanmaya başladığı 1980'li yılların başından itibaren gittikçe artmaktadır. 2008 yılından itibaren endeks değerinin az da olsa azalma eğilimi içerisine girdiği görülmektedir. Ancak bu durum düşük gelir grubunda yer alan ülkelerin başarısından değil, yüksek gelir grubunda yer alan ülkelerin yaşadığı küresel finansal krizden kaynaklanmaktadır. 2008 küresel finansal krizi ile birlikte yüksek gelir grubundaki ülkelerin elde ettiklerin gelirin azalması, küresel gelir dağılımında kısmen de olsa bir düzelmeye neden olmuştur. Endeks hesaplanırken cari fiyatlarla satın alma gücü paritesi (SGP) verilerinin kullanıldığından bahsedilmiştir. Endeksin farklı veri setlerine karşı verdiği tepkinin analizi açısından aynı hesaplamalar, cari fiyatlarla kişi başına gelir cinsinden yeniden hesaplanmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Şekil 3: Küresel Gelir Dağılımı Endeksi (GIDI) Verileri (Kişi Başına Gelir ve SGP Cinsinden, 1980 - 2014)

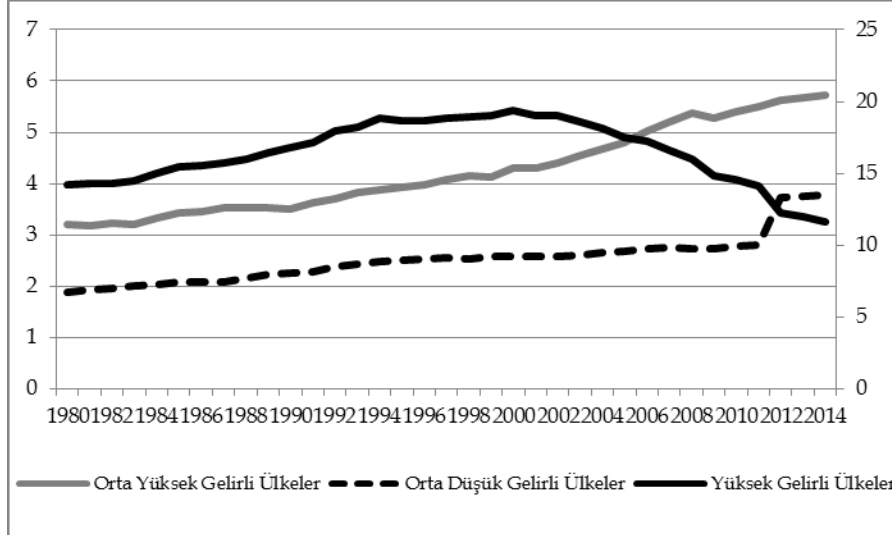
Kaynak: Dünya Bankası, Dünya Kalkınma Göstergeleri (World Development Indicators, WDI) Veri Tabanı kullanılarak yazarlar tarafından hesaplanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre, her iki veri seti de 1980'li yıllardan itibaren küresel gelir dağılımındaki eşitsizliğin belirgin biçimde arttığını ve 2008 küresel finansal krizi ile birlikte kısmen de olsa azaldığını göstermektedir. Ancak cari fiyatlarla kişi başına gelir verileriyle hesaplanan endeksin, cari fiyatlarla satın alma gücü paritesi verileriyle hesaplanan endekse göre çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Satın alma paritesine göre hesaplanan endeks değeri 1980 - 2008 arasında %13,3'lük bir artış gösterirken, cari fiyatlarla kişi başına gelir verileriyle hesaplanan endeks aynı dönemde %17,9'luk bir artış göstermiştir. İki endeks hesaplaması arasındaki %4,6'lık fark, ülke grupları arasındaki fiyat farklılıklarının etkisinden kaynaklanmaktadır. Zira satın alma gücü paritesi⁹, ülkeler arasındaki fiyat farklılıklarını ortadan kaldıran bir hesaplama olmaktadır.

Küresel gelir dağılımı endeksi (1) numaralı eşitlikten de görülebileceği üzere yalnızca farklı gelir gruplarındaki ülkelerin gelir farklarını değil, gelir gruplarının birbirlerini yakalama oranlarını da dikkate almaktadır. Nitekim aşağıdaki Şekil 3'de yüksek gelirli ülkelerin ortalama oransal yakalanmaları $(\frac{x_1}{x_2} + \frac{x_1}{x_3} + \frac{x_1}{x_4})/3$; orta - yüksek gelirli ülkelerin ortalama oransal yakalanmaları $(\frac{x_2}{x_3} + \frac{x_3}{x_4})/2$ ve orta - yüksek gelirli ülkelerin oransal yakalanması $(\frac{x_3}{x_4})$ verileri gösterilmektedir. Buna göre yüksek gelirli ülkelerle diğer ülke gruplarının gelirleri oransal olarak 1980 - 2000 döneminde birbirinden uzaklaşmakta ve 2000 - 2014 döneminde birbirine yaklaşmaktadır. Ancak her ne kadar son 15 yıllık dönemde oransal olarak bir yaklaşma söz konusu olsa da 2014 yılı itibarıyla yüksek gelirli ülkeler diğer gelir gruplarındaki ülkelerin ortalama olarak 10 katı gelir elde etmektedir. Orta - yüksek gelirli ülkeler ile orta - düşük ve düşük gelirli ülkeler arasındaki oransal fark giderek açılmaktadır. Buna göre 2014 yılı itibarıyla orta - yüksek gelirli ülkeler, düşük ve orta - düşük gelirli ülkelerin ortalama olarak 6 katı gelir elde etmektedir. Aynı şekilde 2014 yılı itibarıyla orta - düşük gelirli ülkeler düşük gelirli ülkelerin ortalama olarak 4 katı gelir elde etmektedir. Nitekim Şekil 2'de gösterilen küresel gelir dağılımı endeksi verileri bu hesaplamaları da kapsamaktadır.

⁹ Satın alma Gücü Paritesi (SGP), ülkeler arasındaki fiyat düzeyi farklılıklarını ortadan kaldırarak, farklı para birimlerinin satın alma gücünü eşitleyen bir değişim oranıdır. SGP, belirli bir mal ve hizmet sepetinin satın alınabilmesi için gereken ulusal para tutarlarının oranı şeklinde hesaplanmaktadır. Bu oran kullanılarak farklı para birimlerine dönüştürülen harcamalar, satın alınan mal ve hizmet hacmindeki farklılıkları yansıtarak, ülkeler arasında gerçek anlamda karşılaştırılabilir veriler sağlamaktadır (TÜİK, 2008: 1).

Şekil 4: Yüksek, Orta - Yüksek ve Orta - Düşük Gelirli Ülkelerin Oransal Yakalanma Verileri (Yüksek Gelirli Ülkelerin Oransal Yakalanması Sağ Eksen, Diğer Göstergeler Sol Eksen, 1980 - 2014)

Kaynak: Dünya Bankası, Dünya Kalkınma Göstergeleri (World Development Indicators, WDI) Veri Tabanı kullanılarak yazarlar tarafından hesaplanmıştır.

Sonuç

Küreselleşme kavramı, günümüzde farklı boyutlarıyla önemli bir tartışma konusudur. Ekonomik bir perspektiften bakılacak olursa bu tartışma konularından birisi de küreselleşmenin gelir dağılımına olan etkileri üzerinedir. Neo-liberal görüşe göre küreselleşme ile birlikte ülkeler daha fazla gelir elde edebilmiş ve bu gelir de eşit bir biçimde dağılarak yoksulluğu azaltmıştır. Öte yandan küreselleşmenin gelir dağılımına tam tersi yönde etkide bulunduğunu iddia eden iktisatçılara göre ise küreselleşme süreci ile birlikte gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler arasındaki gelir farkı giderek açılmış ve küresel gelir dağılımındaki eşitsizlik de giderek artmıştır. Söz konusu çalışmalar incelendiğinde farklı ölçüm yöntemlerinin ve farklı sonuçların olduğu görülmektedir. Literatürde gelir dağılımındaki eşitsizliği ölçen farklı yöntemlerin küresel gelir dağılımıyla ilgili uzun vadeli analiz yapmaya elverişli olmamasından ve ülkelerin oransal olarak birbirlerini yakalamasını dikkate almamasından dolayı tarafımızca küresel gelir dağılımı endeksi adıyla yeni bir yöntem geliştirilmiştir. Küresel gelir dağılımı endeksi verilerine göre 1980'li yıllardan beri artan gelir eşitsizliği, 2008 küresel finansal krizinden dolayı az da olsa azalma eğilimi içerisine girmiştir. Ancak söz konusu eğilim var olan eşitsizliği önemli ölçüde azaltacak derecede değildir ve küresel gelir eşitsizliği hala yüksek seviyelerdedir. Söz konusu eşitsizliği azaltmaya yönelik politikalar açısından;

- Az gelişmiş ülkelerin kendi dinamiklerini göz önünde bulunduracak şekilde sanayi politikaları uygulamaları,
- Türkiye'de gerçekleştirilen G20 Zirvesi'nde az gelişmiş ülkelerle ilgili olarak KOBİ'lerin küresel değer zincirlerine entegrasyonunun sağlanması kararı alınmıştır (TCMB, 2015: 16). Bu bağlamda az gelişmiş ülkelerin ekonomik kalkınmada önemli bir rol oynayan KOBİ'leri finansal ve teknik açıdan desteklemeleri,
- Türkiye'de gerçekleştirilen G20 Zirvesi'nde güçlü, sürdürülebilir ve dengeli bir küresel büyümenin sağlanması için kapsayıcı büyümenin küresel boyutta desteklenmesi ve bu bağlamda verimli altyapı yatırımlarının teşvik edilmesi, kadınların ve gençlerin istihdamına odaklanması, az gelişmiş ülkelerin kalkınma çabalarının desteklenmesi gibi kararlar alınmıştır (TCMB, 2015: 16 - 17). Bu çerçevede alınan kararların sağlıklı bir biçimde uygulamaya geçirilmesi,
- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)'nin ülkeler içinde ve arasında eşitsizliklerin azaltılmasına yönelik "ayrımcılığa dayalı yasaların, politikaların ve uygulamaların ortadan kaldırılması ve bu bağlamda uygun mevzuatın, politikaların ve eylemlerin desteklenmesi yoluyla eşit fırsatlar sunulması; mali, ücret ve sosyal koruma politikaları olmak üzere politikaların benimsenmesi ve eşitliğin giderek daha çok sağlanması; daha etkili, güvenilir, hesap verebilir ve meşru kurumların var olması için küresel uluslararası ekonomi ve finans kurumlarındaki karar verme süreçlerinde az gelişmiş ülkelerin daha iyi temsilinin sağlanması ve seslerinin duyurulması" gibi ilkelerin uygulamaya geçirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bütün bu teknik detayların yanı sıra, Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Programı (World Food Programme) her gün 66 milyon çocuğun okullara aç gittiğini ve bu soruna çözüm olarak 3,2 milyar Doların gerektiğini belirtmektedir (WFP, 2016). Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü (SIPRI) ise 2015

raporunda dünyadaki askeri harcamaların yaklaşık olarak 1,7 trilyon Dolar olduğunu belirtmektedir (SIPRI, 2015: 14). Bu bağlamda dünyadaki askeri harcamaların yalnızca %0,18'inin çocukların açlığıyla mücadelesi için kullanılmasının sağlanması yeterli olacaktır.

KAYNAKÇA

- ACEMOGLU, Doran and VENTURA, Jaume (2002). "The World Income Distribution", *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 117, No. 2, pp. 659-694.
- AMIN, Samir (1976). *Unequal Development: An Essay on the Social Formations of Peripheral Capitalism*, Monthly Review Series, New York.
- ATKINSON, B.,Anthony (1970). "On The Measurement of Inequality", *Journal of Economic Theory*, Vol.2, pp. 244 - 263.
- BAKIRTAŞ, Tahsin (2014), *Ekonomik Kalkınma*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- BARAN, Paul (1957). *The Political Economy of Growth*, New York: Monthly Review Press.
- BARNET, Richard. ve CAVANAGH, John (1995). *Küresel Düşler, İmparator Şirketler ve Yeni Dünya Düzeni*, Çev. Gülden Şen, İstanbul: Sabah Kitapları.
- BAŞ, Kemal (2009). "Küreselleşme ve Gelir Dağılımı Eşitsizliği", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 18, S.1, s.49-70.
- BHAGWATI, Jagdishand SRINIVASAN N.,Thirukodikaval (2002). "Tradeand Poverty in the Poor Countries", *American Economic Review*, Vol.92, No.2, pp.180 - 183.
- DOLLAR, David and AART, Kraay (2002). "Growth Is GoodforthePoor", *Journal of Economic Growth*, Vol.7, pp. 195 - 225, <https://hec.unil.ch/docs/files/21/1036/dollarkraay02.pdf> (Erişim Tarihi: 02.04.2016).
- DOLLAR, David and AART, Kraay (2004). "Trade, Growthand Poverty", *The Economic Journal*, Vol.114, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.0013-0133.2004.00186.x/epdf> (Erişim Tarihi:12.04.2016).
- DURA, Cihan (2007). Yeni Ekonomi ve Ulus Devlet, Kaymakçı O. (Ed.), *Küreselleşme Üzerine Notlar*, İstanbul: Nobel Yayınevi.
- EASTERLEY, William (2001). "The Lost Decades: Developing Countries' Stagnation in Spite of Policy Reform 1980-1990", *Journal of Economic Growth*, Vol. 6, No. 2, pp. 135-157.
- ELVEREN, Y., Adem (2013). "Gelir Dağılımı Çalışmaları İçin Bir Alternatif: Texas Üniversitesi Eşitsizlik Projesi Veri Setleri", *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 13, S.2, s. 35 - 42.
- EMMANUEL, Arghiri (1972). *Unequal Exchange: A Study of theImperialism of Trade*, Monthly Review Press, New York.
- FRANK, G.,Andre (1967). *Capitalism and Underdevelopment in Latin America*, Monthly Review Series, New York.
- GODA, Thomas (2013). Changes in Income Inequality From a Global Perspective: An Overview, PKSG WorkingPaper No. 1303, <https://www.postkeynesian.net/downloads/working-papers/PKWP1303.pdf> (Erişim Tarihi: 14.04.2016).
- GÖNEL, D., Feride. (2013). *Kalkınma Ekonomisi*, Efil Yayınevi, 2. Baskı.
- HECKSCHER, Eli (1919). "The Effect of Foreign Trade on the Distribution of Income", *Ekonomisk Tidskrift*, Vol.21, pp.497-512.
- HIRSCH, T.,Barry (1980). "Poverty and Economic Growth: Has Trickle Down Petered Out?,"*Economic Inquiry*, Vol.XVIII, pp.151 - 158.
- KAY, Geoffrey (1975). *Development and Underdevelopment: A Marxist Analysis*, Mcmillan, London.
- KAYNAK, Muhteşem (2011). *Kalkınma İktisadi*, Ankara: Gazi Kitabevi, 4. Baskı.
- LUCAS, E., Robert (2000). "Some Macroeconomics for the 21st Century", *Journal of Economic Perspectives*, Vol.14, No.1, pp.159-168.
- MANİSALI, Erol (2001). Ticari ve Ekonomik Olarak Küreselleşme Ne Demek?, *Cumhuriyet Gazetesi*, 25.05.2001.
- MAZUR, Jay (2000). "Labour's New Internationalism", *Foreign Affairs*, Vol. 79, No.1, pp. 79-93.
- MILANOVIC, Branko (2005). "Can We Discern the Effect of Globalization on Income Distribution? Evidence from Household Surveys Alone", *The World Bank Economic Review*, Vol.19, No.1, pp.21 - 44.
- MILANOVIC, Branko (2011). Global Income Inequality: The Past Two Centuriesand Implicationsfor 21st Century, <http://www.cnpds.it/documenti/milanovic.pdf> (Erişim Tarihi:18.04.2016).
- NEUTEL, Marceland HESHMATI, Almas (2006). "Globalisation, Inequality and Poverty Relationships: A Cross Country Evidence", *IZA Discussion Paper*, No. 2223.
- OHLIN, Bertil (1933). *Interregionaland International Trade*, Cambridge: Harvard University Press.
- OXFAM (2016), An Economy For The %1, https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/bp210-economy-percent-tax-havens-180116-en_0.pdf (Erişim Tarihi: 20.04.2016).
- PIKETTY, Thomas (2015). *Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital*, Çev. Hande Koçak, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- PREBISCH, Raul (1950) "The Economic Development of Latin American and Its Principal Problems", (Lake Success, NY: United Nations, Department of Economic Affairs), *Reprinted in Economic Bulletinfor Latin America*, Vol.7, No.1 (1962), pp.1-22.
- RICARDO, David (1817). On the Principles of Political Economy and Taxation, Variorum Edition in Sraffa P. (Ed.), *Works and Correspondence of David Ricardo*, Cambridge University Press.
- SINGER, H., Wolfgang (1950). "The Distribution of Gains Between Investing and Borrowing Countries", *American Economic Review*, Vol.40, pp.473 - 485.
- SIPRI, (2015). Yearbook 2015: Armaments, Disarmamentand International Security, <http://www.sipri.org/yearbook/2015/downloadable-files/sipri-yearbook-2015-summary-pdf> (Erişim Tarihi: 05.04.2016).
- SOMEL, Cem (2005). Surplus Allocationand Development Under Global Capitalism, *ERC Working Papers*, 05/05 October 2005.
- SUBAŞAT, Turan (2002). "A Political Economy Critique of the Ricardian Comparative Advantage Theory", *Research in Political Economy*, Vol.20, pp.255 - 292.
- SUBAŞAT, Turan (2003). "What does the Heckscher-Ohlin Model Contribute to International Trade Theory?: A Critical Assessment", *Review of Radical Political Economics*, Vol. 35, No. 2.
- SUBAŞAT, Turan (2004). Küreselleşme ve Devletin Rolü, Subaşat, T. ve Dedeoğlu S. (Ed.), *Kalkınma ve Küreselleşme*, İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- SUBAŞAT, Turan (2007). Küreselleşme ve Eşitsizlik, Kaymakçı O. (Ed.), *Küreselleşme Üzerine Notlar*, İstanbul: Nobel Yayınevi.
- TCMB (2015). G20 Platformu ve 2015 Türkiye Dönem Başkanlığı, TCMB Yayınları.
- THEIL, Henri (1972). *Statistical Decompostion Analysis: With Applications in the Social and Administrative Sciences*, Amsterdam-London: North Holland Publishing Company.
- TÜİK (2008), Satınalma Gücü Paritesi, Sorularla Resmi İstatistikler Dizisi - 4, Yayın No: 3145, <https://biruni.tuik.gov.tr/yayin/views/visitorPages/index.zul> (Erişim Tarihi: 19.03.2016).
- UNDP. Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Hedefler, <http://www.kureselhedefler.org/hedefler/esitsizliklerin-azaltilmasi/> , (Erişim Tarihi: 10.05.2016).

WADE, H., Robert. (2004). "Is Globalization Reducing Poverty and Inequality?", *World Development*, Vol.32, No.4, pp.567-589, <http://joh.sagepub.com/content/34/3/381.full.pdf> (Erişim Tarihi: 22.04.2016).

WFP, (2016). Hunger Statistics, <https://www.wfp.org/hunger/stats> (Erişim Tarihi: 20.05.2016).

WILLIAMSON, John (1990), "What Washington Means By Policy Reform, In Latin America Adjustment: How Much Has Happened?", *Peterson Institute For International Economics*, <https://www.wcl.american.edu/hracademy/documents/Williamson1990WhatWashingtonMeansbyPolicyReform.pdf> (Erişim Tarihi: 12.04.2016).

WORLD BANK (2002), Globalisation, Growth and Poverty, World Bank Policy Research Report, Oxford University Press, http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2002/02/16/000094946_0202020411335/Rendered/PDF/multi0page.pdf (Erişim Tarihi: 05.05.2016)

YAMAK, Rahmi. ve KORKMAZ, Abdurrahman (2006). "Prebisch - Singer Hipotezi ve Kk Aık Ekonomi Varsayımı", *Seluk Üniversitesi Karaman İİBF Dergisi*, S.10, s.128 - 143.